

สิ่งแวดล้อมกับการทำงาน ตอน.....ออฟฟิศที่รัก

สิ่งแวดล้อมในออฟฟิศ
ไม่ได้หมายถึงแค่ข้าวของต่าง ๆ เท่านั้น
หากแต่รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนด้วย

ใครบางคนเคยเอ่ยให้ฟังว่า

“คนเราสมัยนี้ ใช้เวลาอยู่ในรถมากกว่าบนเตียง และใช้เวลาในออฟฟิศมากกว่าในบ้าน”

ถ้าใครเห็นด้วยกับคำเปรียบเปรยนี้ ก็กาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยมนี้

ทำไมต้องกาเครื่องหมายในช่องสี่เหลี่ยม ?

ก็ไอ้ช่องสี่เหลี่ยมนี้แหละ ที่เราทำอะไรต่อมิอะไรอยู่ข้างในมันมา ตั้งแต่เกิดมาดูโลก

ไม่เชื่อลองดูรอบ ๆ ตัวคุณซิ กระดาษจดหมาย ที่หัวจดหมายมีโลโกของบริษัทสวยหรืออยู่ข้างบนนั้น หรือหนังสือพิมพ์ที่คุณอ่าน ขณะที่จิบกาแฟถ้วยแรกของวันใหม่หรือขณะอยู่ในรถประจำตำแหน่ง ที่วิ่งจากบ้านไปออฟฟิศของคุณ ก็เป็นสี่เหลี่ยมเหมือนกัน

หรือถ้าคุณเป็นนักสมัครงาน ก็ไอ้ช่องสี่เหลี่ยมอีกนั่นแหละ ที่คุณจะต้องกาใส่ลงไป เพื่อบอกให้ผู้พิจารณาความสามารถของคุณกับงาน ได้รู้ว่า คุณมีเพศกับเขาหรือไม่ หรือกลางคืนคุณนอนกับใครในมุ้งบนเตียงของคุณ ฯลฯ

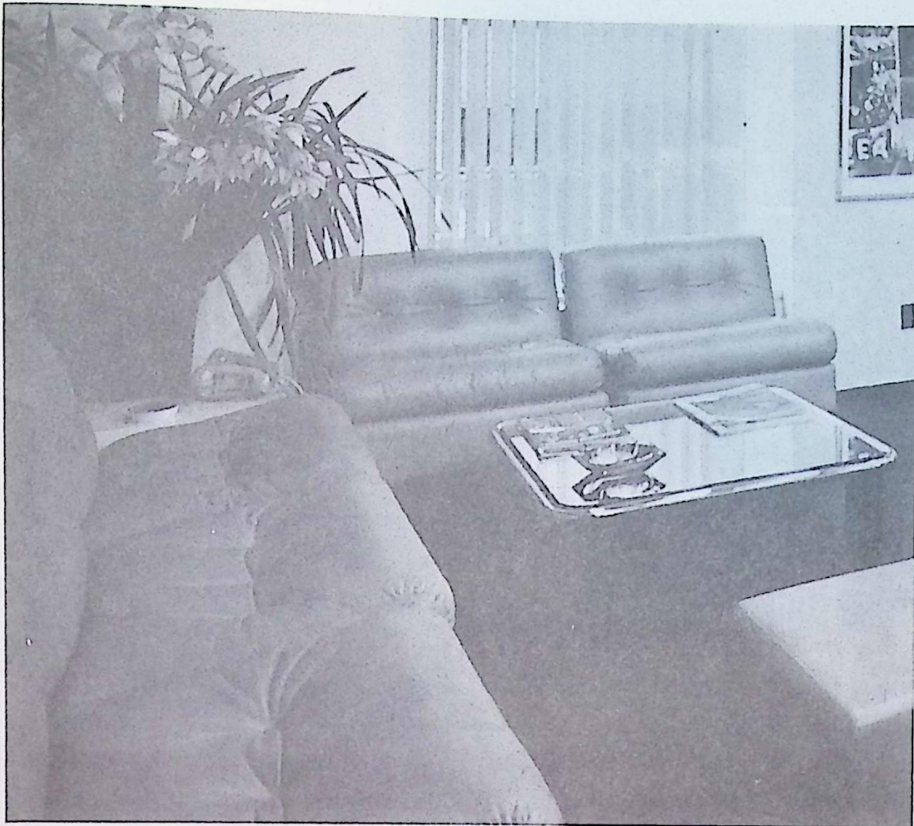
และที่แย่งกว่านั้น ก็คือห้องที่คุณอยู่กับมันทั้งวันและทั้งคืน ก็ยังประกอบด้วยแผงสี่เหลี่ยม 6 แผง ล้อมคุณไว้ทุกทวารเลยทีเดียว

ไม่ว่าคุณจะเป็นนักบริหาร เลขานุการหรือพนักงานพิมพ์ดีด....คุณเคยคิดเบื่อกับรูปทรงสี่เหลี่ยมที่วันนี้บ้างหรือเปล่า ?

ปฏิภริยาของความเบื่อกของคน ที่มีต่อที่อยู่อาศัย แสดงออกมาหลาย ๆ อย่างบางทีก็ออกมาในรูปของการพยายามเปลี่ยนแปลงรูปบนฝาผนัง....เปลี่ยนหรือโยกย้ายเฟอร์นิเจอร์....ที่รีขหนักเข้าไปอีกหน่อยก็คือ ทาสีใหม่ทั้งหมด การแก้ไขความเบื่อกหน่ยด้วยวิธีที่วันนี้บรรดาเศรษฐีนิยมกันมาก

สำหรับคนรายเดือนทั่วไป อย่างดีก็แค่ เปลี่ยนเฟอร์นิเจอร์บางชิ้น ย้ายไม้ประดับ สลับห้องนอนกับลูก หรือไม่ ก็ไม่ทำอะไรเลย ยึดหลัก “ทนได้ก็ทนเอา”

โลกลูกนี้ แม้มันจะกลม แต่นิวาสถานของผู้คนนั้น ถูกกำหนดให้ลงตัวในรูปทรงสี่เหลี่ยมมานานเต็มที่แล้ว ใครสร้างอะไรกลม ๆ ได้ จึงกลายเป็นที่ยกย่อง ฮือฮา กัน

ใครที่กำลังเบื่อหน่ายกับรูปทรงสี่เหลี่ยมยอกทำที่อยู่ ที่นอน ให้เป็นรูปทรงอื่นบ้างก็น่าจะหนีความจำเจไปได้

แต่ก็ต้องเตือนกันเสียก่อนว่า เครื่องเคาะที่ใช้ในบ้านส่วนใหญ่ ไม่ว่างจะเป็นโต๊ะ ตู้เขาเตรียมมาสำหรับให้เข้ากับผนังแบน ๆ นอกเสียจากว่าจะมีเงินเหลือกินเหลือใช้ เอาไปถมเป็นฐานอาคารศูนย์การค้าขนาด 50 ไร่แล้ว ก็ยังไม่หมด ก็ลองไปสร้างอะไรเล่นพิสดารสำหรับตัวเองได้เข้าไปอยู่ เพื่อหนีความจำเจของโลกโสภาก็ไม่ว่าอะไร

ครั้งหนึ่ง กรรมการบริษัทยักษ์ใหญ่แห่งหนึ่ง เพิ่งจะมองเห็นว่า อาคารแผนกการเงินและเครดิตของตนนั้น ไม่ได้รับการซ่อมแซมมาเป็นเวลาสิบกว่าปีแล้ว

สาเหตุหนึ่งของการค้นพบก็คือ พนักงานแสดงอาการเบื่อหน่ายในการทำงาน ไม่มีใครสักคนที่พอใจกับตึกโหล ๆ หลังนั้น จึงทำให้สมรรถภาพการทำงานอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

มีแต่ทรงกับทรุด

ก็เลยได้ข้อสรุปว่า ต้องรื้อแต่งออฟฟิศกันใหม่เสียที

การตัดสินใจอันนี้ ทำให้พนักงานดีใจถึงกับออกปากว่า

“พระเจ้าก็มีสายตายาวไกล แต่ข้าพเจ้าก็เห็นอะไรข้างเกือบไม่ทันกาล ชะรอยว่ากรรมกรของบริษัทเราไม่ใช่พระเจ้า ถึงได้เห็นความจำเป็นนี้เร็วขึ้นมาอีกหน่อย”

แต่การจะซ่อมแซมอาคารเก่าเก็บ ที่จุดทำงานได้กว่า 300 คน พร้อมด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์กว่า 50 ยูนิต ไม่ใช่ของเล่น จะใช้เงินทองเท่าไร? ไม่มีใครจดจำ แต่มันใช้เวลาทั้งโยกย้ายรื้อ และซ่อมแซมภายในทั้งหมด เหมือนสร้างออฟฟิศใหม่ทั้งหลัง รวมสระแล้วงานนี้ต้องใช้เวลา 10 เดือน

คณะกรรมการบริษัทจึงตกลงว่าจะต้องย้ายออฟฟิศทั้งระบบ ไปอยู่ในโกดังเป็นการชั่วคราวเสีย 10 เดือน

แล้วเกิดอะไรขึ้นกับช่วง 10 เดือน ที่พนักงานและเครื่องคอมพิวเตอร์ย้ายไปอยู่ในโกดัง?

ปรากฏว่า การทำงานของพนักงานเกิด

ความผิดพลาดขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน การงานล่าช้าโดยไม่มีต้นสายปลายเหตุ แล้วก็พากันหงุดหงิดโดยถ้วนหน้า

การณ์ล่วงเข้าสู่เดือนที่ 10

อาคารหลังเดิมได้รับการบูรณะจนกลายเป็นของใหม่ที่สวยงาม ภายนอกประดับประดาอย่างสวยงามด้วยดอกไม้ และเมื่อฉายสปอตไลท์ยามค่ำคืน ก็เห็นหินอ่อนเป็นประกายสวยงามเหมือนปราสาทราชวังของราชวงศ์กรีกโบราณก็ไม่ปาน

ส่วนภายใน สถาปนิกออกแบบสีด้วยสีนวลตา (เบจ) และตัดเส้นสีน้ำเงิน แซมด้วยสีแดงส้มเป็นบางที่ บางแห่ง

ที่นั่งรับแขกในห้องโถง เป็นเก้าอี้นุ่มอย่างดี เหมือนตามล็อบบี้โรงแรมใหญ่ ๆ เคาน์เตอร์ก็ได้รับการออกแบบใหม่และสามารถถอดโยกย้ายได้เมื่อต้องการเปลี่ยนแปลง

โต๊ะทำงานของพนักงานบัญชี ได้รับการจัดวางอย่างเหมาะสม ประหนึ่งเป็นห้องส่วนตัว และตำแหน่งของโต๊ะ ก็สิ้นไหลไปตามวิถีทางเดินของงานในแต่ละแผนก

ในวันเปิดตึก พนักงานทุกคนได้รับดอกกุหลาบแดงคนละดอก และก็เป็นที่น่าสังเกตว่าในวันเปิดอาคารนี้ แม้จะไม่มีพิธีรีตองอะไร แต่ทุกคนก็แต่งตัวกันมาด้วยชุดที่สวยงามที่สุด.... เร็วเกินไปทั้งตึก ว่ากันเถอะ

ในเดือนที่ 13-14 นับจากวันที่ย้ายออกจากออฟฟิศในครั้งแรกนั้น ปรากฏว่าความผิดพลาดในการทำงานน้อยลงอย่างน่าพอใจ ประสิทธิภาพการทำงาน ความกระฉับกระเฉงของพนักงาน ตลอดจนหน้าที่ของพนักงานต่อคนที่มาติดต่อ ดีขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ

เมื่อปี 2518 มีการทดลองง่าย ๆ ของกลุ่มศึกษาสภาพแวดล้อมจากโรงเรียนศิลปะและการออกแบบแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา

พวกเขาเปลี่ยนสีทั้งหมด ตั้งแต่เพดานจนถึงโต๊ะวางเครื่องจักรในโรงงานทอผ้าใบแห่งหนึ่ง และจัดระบบห้องพักผ่อนตอน

คอฟฟี่ เบรก ขึ้นมาใหม่ โดยให้พนักงานผลัดกันพักเมื่อทำงานไปแล้ว 4 ชั่วโมงตอนเช้า และ 2 ชั่วโมงในตอนบ่าย คนละ 15 นาที (ไม่นับเวลาพักเที่ยง) พร้อมกันนั้นก็ทาสีห้องพักใหม่ แล้วเปลี่ยนเอาโต๊ะตัวใหญ่กลางห้องออก ทำมุมกินกาแฟน่ารัก ๆ มีต้นไม้มีภาพโปสเตอร์ ประกาศของทางสหภาพคนงานแทนและนอกเหนือจากสิ่งเหล่านี้ ก็ยังมีเพลงเบา ๆ ให้ฟังตลอดเวลาด้วย

นักศึกษาในกลุ่มนี้แอบสังเกตความเป็นไปของคนงานทางเครื่องถ่ายวิดีโอที่ซ่อนเอาไว้ และจากการสัมภาษณ์คนงานบางคน ก็เห็นว่ามีการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงเป็นพิเศษ เช่น การเอาอุทาสยามขึ้นชมยินดีเมื่อได้พบการเปลี่ยนแปลง หรือบางคนจะมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และบางคนอาการกระตือรือร้น สดชื่นกว่าเดิม

เรื่องที่นำคิด 2 เรื่องนี้ ทำให้เราเห็นถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีต่อคน โดยเฉพาะการสร้างประสิทธิภาพและความภาคภูมิใจในการทำงาน และออฟฟิศที่เขาต้องเข้าป็นิ่งอยู่วันละอย่างน้อย 8 ชั่วโมง

อาคารแผนกการเงินของบริษัทแรก ถูกปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลานานจนเกิดสภาพ "ทอนอยู่" โดยไม่รู้ตัว

ผู้บริหารที่รู้สึกเหี่ยวห่อใจที่จะรับแขกในสำนักงาน

คนทำงานก็รู้สึก ไม่อยากเอ่ยถึงที่ทำงาน และในความเป็นจริง พอเข้าไปทำแล้วอะไรต่อมิอะไร มันก็ให้อึดอัดขัดขวางไปเสียหมด แสงสีก็ซีม ๆ มอ ๆ สร้างบรรยากาศเฉื่อยชาและเคร่งเครียดโดยไม่จำเป็น

แต่ถ้าการแก้ตึกนี้ เป็นไปแบบขอไปที เช่น แคทาสีใหม่ หรือติดไฟใหม่ ชีวิตชีวาอาจจะเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็ชั่วคราว เพราะไม่สามารถทำให้พนักงานแต่งตัวด้วยชุดที่ดีที่สุด เพื่อมารับทุกหลากหนึ่งดอกในตอนเช้าจากผู้จัดการ

ความทรงจำที่ดีอันนี้ จะฝังติดไปอีกนาน

ในใจของพนักงานทุกคน ประหนึ่งได้พบรักใหม่และช่อดอกไม้ดังมาจากเขาคนนั้น.... สดชื่นดีไหมล่ะ

ส่วนคนงานโรงงานทอผ้า ก็เกิดความหวังใหม่ เมื่อได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสีสันทันและบรรยากาศรอบตัว พวกเขาเห็นถึงความสดชื่นใหม่ ๆ หลายอย่าง และเกิดความเชื่อใหม่ในตัวผู้จัดการโรงงาน ว่าคงจะไม่ได้เลวร้ายอย่างที่เขาคิดกัน

อิทธิพลที่เกิดขึ้นทางใจเหล่านี้ กระตุ้นให้คนที่เกี่ยวข้องในมหกรรมการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้ง 2 กรณี เกิดพลังและความหวังขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง....เหมือนบัณฑิตที่เพิ่งได้ทำงานเป็นครั้งแรก

ตามปกติ คนทำงานทุกคน เมื่อทำไป ได้สักระยะหนึ่งแล้ว ก็มักจะเกิดความรู้สึกขาดความมั่นคง กลัวว่าสักวันหนึ่งจะไม่ได้รับการเหลียวแลจากเจ้านาย หรือกระทั่งเพื่อนร่วมงาน การแก้ไขสภาพด้วยวิธีดังกล่าว ไม่เพียงพอจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะบอกความในใจของเจ้านายต่อลูกน้องเท่านั้น แต่ยังคงบอกถึงความเชื่อมั่นในก้าวต่อไปของงาน ที่ทุกคนกำลังช่วยกันผลักดัน

ออฟฟิศที่ไม่เคยได้รับการบูรณะเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน ควรจะเริ่มคิดเรื่องนี้ได้แล้ว

อย่าถามว่า นานแค่ไหน ความเบื่อ ความเซ็งของคน ที่เปรียบเหมือนมะเร็งร้ายทางจิตใจ มันจะก่อตัวขึ้น เพราะเรื่องแบบนี้มันจะค่อย ๆ ส่ออาการทีละน้อย และหายไปบ้างในบางขณะ

แต่ถ้าเมื่อไหร่ ไม่มีอะไรที่ทำให้เขาเกิดความหวังใหม่ ก็ไม่นานนักหรอก ที่มะเร็งจะเกาะกินใจพวกเขาจนหมด

แล้วเมื่อนั้นแหละที่คุณอาจจะเริ่มปวดหัวว่า ทำไมคนทำงานในออฟฟิศของคุณ ถึงได้เข้า ๆ ออก ๆ กันบ่อยเหลือเกิน....จุดของเรื่องนี้ มันไม่ได้อยู่ที่การที่คนทำงานเข้า ๆ ออก ๆ กันบ่อยหรอก หากแต่มันอยู่ที่ว่า คุณรู้หรือเปล่าว่า กำลังเกิดอะไรขึ้นกับออฟฟิศของคุณ

ว่ากันว่า ร้านอาหารจะมีชีวิตยืนยาวชนิดที่เรียกว่าเป็นระยะทยอยเงินก็เพียงแค่ 2 ปี หลังจากนั้น ถ้าไม่ทำอะไรใหม่สักอย่างหนึ่ง ก็เห็นที่จะต้องเปลี่ยนชื่อร้านกันไปเลย

และก็มีนักบริหารบางคน ต้องเปลี่ยน

ดอกไม้ในแจกันในห้องทำงานทุกวัน พอ ๆ กับที่บางคนชอบเปลี่ยนภาพจิตรกรรมบนผนังซึ่งถ้าจะมองให้ลึก ๆ แล้ว มันไม่ใช่แค่เปลี่ยนภาพหรือวิวเท่านั้น หากแต่เพราะเขาเองก็ต้องการพลังใหม่ ๆ สำหรับการทำงานด้วย

แต่นักบริหารที่ชอบเปลี่ยนเลขาว บ่อย ๆ ไม่รู้จะจัดอยู่ในกฎเกณฑ์อันนี้ด้วยได้ไหม

สำหรับธุรกิจเงินไม่ก็ล้าน ก็อย่าเพิ่งท้อว่าจะทำอะไรใหม่ให้กับออฟฟิศของตนไม่ได้ ปัญญาอยู่กับตัวจะกลัวอะไร สมัยก่อนที่ผมเช่าบ้านอยู่กับเพื่อน 4-5 คนในสลัม เราก็มีวิธีแก้ความแข็งหน้ากันได้ โดยการตัดหน้ากากแล้วแอบเอามาใส่ให้เพื่อน ซี้เมาตอนดึก ๆ เพื่อที่จะได้หัวเราะกันในตอนเช้า หรือไม่ก็สลับที่นอนกันบ่อย ๆ ซึ่งก็ให้ความรู้สึกเหมือนการย้ายเฟอร์นิเจอร์นั่นแหละ **เราจึงทนอยู่กับในสภาพอย่างนั้นกันมาได้ตั้งหลายปี**

คนจนก็รักสวยรักงาม รักความเป็นระเบียบเหมือนกัน รวยกับจน ไซ้เครื่องจักรสนิยม ถึงออฟฟิศจะเล็ก แต่ถ้าทำให้สวยงามก็น่าภูมิใจมิใช่หรือ !

มีสำนักงานทนายความแห่งหนึ่ง ที่มีทนายใหญ่ ๆ อยู่รวมกันถึง 8 คน

คราวหนึ่งเกิดมดตีใหญ่ ที่ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งแปดจะต้องร่วมกันทำคดีนี้ นัยว่าเพื่อชื่อเสียงของสำนัก

แต่เลขานุการของทนายแต่ละคน ล้าพังก็มีงานประจำที่ทำกันวันละ 8 ชั่วโมง ก็แทบจะไม่ทันอยู่แล้ว นักวิจัยข้อกฎหมายก็มีงานล้นมือ เพราะมีอยู่แค่ 2 คน แต่เมื่อรับงานมาแล้ว ก็ต้องทำไป

ผู้อำนวยการ สั่งจ้างนักวิจัยเพิ่ม 2 คน แต่ไม่จ้างเลขาวเพิ่ม เพียงแต่ให้ผลัดกันทำงานล่วงหน้าสำหรับงานนี้ โดยตั้งเลขาวคนหนึ่งขึ้นมาเป็นหัวหน้าทีมเลขาว แล้วเอาพนักงานพิมพ์ดีดมาช่วยพิมพ์

งานก็เดินไป บ่นไป ทะเลาะไป หน้านิ้วถั่วมวด เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไปตาม ๆ กัน ทนายความท่านหนึ่งจึงเสนอให้เปลี่ยนภาพเขียนทุกภาพในออฟฟิศ เปลี่ยนต้นไม้ใหม่หมด โดยเลือกเอาแบบใหม่ที่สวยงาม แปลกตาเข้ามาแทน

และก็ให้ถือปฏิบัติไปเป็นประจำจนกว่าจะเสร็จงานอีกอย่างก็คือ ทุกเช้าวันจันทร์ จะต้องมิดดอกไม้สวย ๆ มาใส่แจกันวางบนโต๊ะเลขาวทั้ง 8 คน

ความเคร่งเครียดในการทำงานนี้ ไม่เปลี่ยนแปลงบรรยากาศในสำนักงานดีขึ้นอย่าง

ประหลาด

เครื่องถ่ายเอกสารที่เคยติดขัดบ่อย ๆ ก็ทำงานดีขึ้น

หัวพิมพ์ดีดลูกกอล์ฟที่มักจะหมุนผิดที่ก็ปฏิบัติการดีขึ้น

การรินกาแฟ ก็จะคล่องตัวขึ้นกว่าแต่ก่อน และเริ่มมีการพูดถึงเบียร์เย็น ๆ หลังจากรเสร็จประชุม รวมทั้งงานเลี้ยงฉลองหลังเสร็จคดีถึงตรงนี้ คุณคงเห็นแล้วว่า สภาพแวดล้อม มิใช่หมายถึงเพียงสิ่งของที่ถูกรอบตัวเรา

หากแต่มันหมายถึงสภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ที่ต่างก็รู้สำนึกในคุณค่าของกันและกันด้วย

เกี่ยวกับผู้เขียน

จุมพล อภิสุข สนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องของสภาพแวดล้อมในที่ทำงานมานานแล้ว หลังจากที่เราเรียนทางด้าน ไซน์อาร์ตที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ไปได้พักหนึ่ง เขาก็ไปเรียนต่อที่ เดอะ มิวเซียม สกูล ออฟ ไซน์ อาร์ต ที่บอสตัน สหรัฐฯ พร้อมกับทำงานศิลปะ ทางด้าน Environment Art ไปด้วย แล้วก็ยึดศิลปะแขนงนี้เป็นแนวทางทำมาหากิน มาจนถึงปัจจุบัน

จากความเชื่อที่ว่า คน คือผู้สร้างสภาพแวดล้อม และขณะเดียวกัน คนก็คือสิ่งแวดล้อมด้วย งานเขียนของจุมพล ในโมเดิร์น ออฟฟิศ จึงเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับของ และคนกับคน ไปในเวลาเดียวกัน

อ่านแง่คิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับการทำงานของจุมพล คอลัมน์นี้ศักดิ์คนใหม่ของเรา ได้ตั้งแต่ฉบับนี้เป็นต้นไป...บก.บพ.

